
Titulus VIII.

---

249. DE OFFICIO SANCTÆ MARIE IN SABBATO.

Rub. 1. *In omnibus Sabbatis per annum extra Adventum et Quadragesimam, ac nisi Quatuor Tempora aut Vigiliæ occurrant, vel nisi fieri debeat de Feria propter Officium alicujus Dominicæ aliquando infra Hebdomadam ponendum, ut in Rubrica de Dominicis dictum est; et nisi fiat Officium novem Lectionum, vel de Octava Paschæ et Pentecostes, semper fit Officium de sancta Maria, eo modo quo fit de Festo simplici, quemadmodum circa finem Breviarii disponitur. De festo autem simplici, in Sabbato occurrente fit tantum commemoratio.*

2. *Cum vero supradictis diebus fieri non potest Officium de sancta Maria, nulla etiam fit commemoratio de ea propter Sabbatum; sed tantum in Semiduplicibus (quando ejus Officium parvum non dicitur) fit consueta ejus commemoratio per annum cum aliis Suffragiis positis in Psalterio post Vesperas Sabbati.*

3. *Ejus Officium in Sabbato incipit Feria VI, ad modum Festi simplicis, a Capitulo, et terminatur ad Nonam Sabbati. Si autem Feria VI occurrat Officium novem lectionum, in Vesperis fit tantum commemoratio de Sancta Maria, cum Antiphona, Versu et Oratione, quæ habentur in Officio ejus in Sabbato, nisi illud Officium novem Lectionum sit de eadem beata Maria, quia tunc nulla alia commemoratio de ea facienda est.*

4. *Ad Matutinum, post Invitatorium et Hymnum de sancta Maria, dicitur unum Nocturnum cum duodecim Psalmis ferialibus, ut in Psalterio, Versus de sancta Maria, prima et secunda Lectio ex Scriptura de Tem-*

pore occurrente; tertia Lectio et alia omnia tam in Matutino, quam in Laudibus et Horis, ut in Officio sanctæ Mariæ in Sabbato assignantur.

5. *Dicuntur Preces Dominicæ ad Primam et Completorium, et fiunt Suffragia consueta de sancto Joseph, de Apostolis et Pace, et tempore Paschali sola commemoratio de Cruce, ut in secunda Feria post Octavam Paschæ. Post Nonam nihil fit de ea, nisi consueta ejus commemoratio cum aliis Suffragiis, quando dicenda sunt in Officio de Dominica.*

In pluribus locis ex indulto Apostolico recitatur officium conceptionis B. M. V. in sabbatis, uti concessit Bened. XIII, pro omnibus regnis, dominiis et ditionibus Cæsareæ majestati subjectis extra Italiam.

Sabbatum dicatum est B. Mariæ V.: 1°: quia, cum reliqui dies secundum ordinem creationis sex dierum distribuuntur, septimus dies, quo Deus requievit ab universo opere, destinatus fuit in honorem B. M. V. quæ præ omnibus sanctis post Deum peculiari cultu est honoranda: 2° quia sicut sabbatum est janua et introitus ad diem dominicam, ita B. M. V. est nobis porta et janua cœli (1).

Titulus IX.

DE COMMEMORATIONIBUS.

250. Officia dicuntur concurrere et occurrere; scilicet officium, quod fit hac die, dicitur concurrere cum officio sequentis diei: adeoque concurrentia vespere tantum res-

(1) Vid. Durand. rat. div. off. lib. IV, c. I, n. 31, etc.

picit. Officia autem, quæ uno eodemque die facienda seu celebranda occurrunt, dicuntur occurrere, et proinde concurrentia respicit totum diei officium, vel potius utrasque vespas, matutinum, laudes et missam.

251. Occurrentia duplex est, scilicet exclusiva, quando plura officia simul fieri nequeunt, sed unum fieri et aliud vel alia transferri debent (*de hac agatur tit. X, n. 264*); altera inclusiva, quando de pluribus officiis simul fieri potest, seu unum officium fieri potest cum plurium commemorationibus (*de hac hic agitur*).

Commemoratio igitur est quædam exigua officii pars in ipsius integri locum substituta, et quasi vicem supplens.

252. Commemorationes etiam sunt duplicis generis : communes, quæ dicuntur suffragia sanctorum, de quibus agetur n. 367; et speciales, quæ ratione concurrentiæ vel concurrentiæ officio diei superaddendæ sunt, quæque proprie commemorationes dicuntur, de quibus hic agitur.

253. De quibus officiis simul fieri potest, seu de quibus officiis fieri potest commemoratio?

R. 1. In concurrentia de octava, dominica, feria majori, vigilia, festo simplice, de festo duplici minori præterquam de ss. Doctoribus, et de festo semiduplice concurrentibus cum alio officio, quod præfertur.

2. In concurrentia seu in vespas fit commemoratio cujuscumque officii concurrentis cum alio exceptis : 1º feriis, quæ proprie concurrere non possunt juxta rubricas tit. XI, n. 9; 2º festo simplici in secundis vespas, quas non habet; 3º concursu officii dignioris, quod illam commemorationem non admittit.

DE COMMEMORATIONE SIMPLICIS, FERIE, DOMINICÆ
ET OCTAVÆ.

Rub. 1. *Commemorationes fiunt de Festis simplicibus, quando in eorum diebus incidit Festum novem Lectionum etiam translatum, vel Dominica, vel Octava, vel Sab-*

batum : et quando fieri debet de Feria, ut ponatur Officium alicujus Dominicæ, quæ eo anno supersit.

2. *De Feriis Adventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, Vigiliarum, et secunda Rogationum fit commemoratio, quando Festum novem Lectionum in illis Feriis occurrit. Si simplex Festum in eisdem Feriis occurrat, Officium fit de Feria, et commemoratio de Festo simplici.*

3. *Præterea fit commemoratio de Dominicis a Pentecoste usque ad Adventum, et ab Epiphania usque ad Septuagesimam, et a Dominica in Albis usque ad Pentecosten exclusive, quando Festo duplici impediuntur. De aliis Dominicis nulla fit commemoratio, occurrente Festo duplici, quia Festum in illis occurrens transfertur : aut de eo fit commemoratio, ut dicitur in sequenti Rubrica de Translatione Festorum; nisi illud Festum fuerit principalis Patroni, vel Tituli, aut Dedicationis ipsius Ecclesiæ; et tunc de hujusmodi principali Festo fit tantum in eo loco, vel Ecclesia, cujus est Patronus, vel Titulus, aut Deductio, cum commemoratione Dominicæ : excepta Dominica prima Adventus, Dominica prima Quadragesimæ, Dominica Passionis, Dominica Palmarum, Dominica Paschæ, Dominica in Albis, ac Dominica Pentecostes et Sanctissimæ Trinitatis : in quibus hujusmodi occurrens Festum transfertur in sequentem diem similiter non impeditam; dummodo non fuerit infra majorem Hebdomadam et per Octavam Paschæ et Pentecostes : quibus diebus non fit de aliquo Festo duplici occurrente. Idem dicendum de aliis Festis primæ classis occurrentibus in præfatis Dominicis Majoribus.*

4. *De octava etiam, quando Festo novem Lectionum vel dominica impeditur, fit commemoratio, nisi illud Festum novem Lectionum fuerit solemne principale alicujus loci, ut supra. Nam in primis Vespas et Laudibus hujusmodi festi nulla fit commemoratio Festi simplicis occurrentis, nec alicujus Vigiliæ, excepta vigilia Epiphaniæ, nec alicujus diei infra Octavam, nec*

alicujus præcedentis Festi novem Lectionum (nisi id Festum fuerit ex iis quæ infra in hac eadem Rubrica enumerantur), nec diei Octavæ, nec Dominicæ si Festum illud solemne celebretur Feria secunda, exceptis Dominicis Adventus, et Dominicis a Septuagesima usque ad Octavam Paschæ inclusive : de quibus Dominicis, sicut etiam de Feriis Adventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, et secundæ Rogationum semper fit commemoratio, quocumque Festo adveniente. Quod si hujusmodi Festum solemne venerit in quacumque Dominica, fit commemoratio de ea in utrisque Vesperis et Laudibus. Et similiter si occurrat in die Octava alicujus Festi habentis Octavam, de ea fiet commemoratio etiam in utrisque Vesperis et Laudibus. In secundis autem Vesperis Festi prædicti fit commemoratio de Duplici, Semiduplici, et Dominica sequentibus, et non de aliis.

254. Quando et ubinam commemoratio festi simplicis fieri potest et debet?

R. Si in ejus die occurrant festum novem lectionum, octava et dies infra octavam, dominica, feria major, vigilia, feria in qua fieri debet de dominica anticipata, vel sabbatum in quo fit de s. Maria; ejus commemoratio fit in 1 vesperis, laudibus et missa, exceptis dominica palmarum et vigilia pentecostes, in quibus ejus quidem fit commemoratio in 1 vesperis et laudibus, sed non in missis etiam privatis (1). In festo tamen duplici 1 cl. nihil fit de simplice; et in festo duplici 2 cl. ejus commemoratio tantum fit in laudibus et missis privatis seu non cantatis, nec conventualibus, ut dictum est tom. I, n. 70, annot. 1, sed non in primis vesperis etiam in casu, quo vesperæ fiunt de præcedente digniori duplici 2 cl.; quia quamvis duplex 2 cl. in suis 2 vesperis admittat commemorationem simplicis concurrentis, hic tamen omitti debet ob sequens

(1) Rub. gen. Miss. tit. VII, n. 1.

duplex 2 cl.; quod excludit commemorationem simplicis in suis primis vesperis, et quamvis vesperæ de eodem non fiunt, habet tamen jus ad illas, et consequenter jus excludendi commemorationem simplicis (1). Hoc declaravit S. R. C. (2) quoad commemorationem dominicæ in eodem casu, et idem igitur magis de simplice dicendum est.

Commemoratio simplicis concurrentis in suis primis vesperis cum alio officio, de quo fiunt secundæ vesperæ, fit in quocumque officio etiam dup. 2 cl.; modo non sit 1 cl., in quo commemoratio simplicis ubique omittitur.

Si festum simplex occurrat in feria majori, vigilia, aut feria in quam officium dominicæ reponendum est, et die præcedente officium factum fuerit de feria minori aut alio simplici; totæ vesperæ sunt feriales ut id psalterio cum commemoratione simplicis. Item si festum simplex occurrat feria quinta in cœna Domini, nulla etiam ejus fit commemoratio in vesperis feriæ quartæ præcedentis (3).

Si simplex occurrat cum alio simplice, de uno fit officium et de alio commemoratio. De nona lectione festi simplicis dicitur n. 345.

255. Quando et ubinam fieri potest et debet commemoratio feriæ et vigiliæ?

R. De feriis adventus, quadragesimæ, quatuor temporum, vigiliarum sive cum sive sine jejuniis, et secunda rogationum fit commemoratio, quando officium novem lectionum in iis occurrit; exceptis vigiliis, quæ occurrunt in festis 1 cl., in quibus nihil fit de vigilia præter vigiliam epiphaniæ, de qua dictum est num. 239 ad V; item exceptis vigiliis, quæ occurrunt in adventu, quadragesima, et quatuor temporibus, in quibus nihil fit de vigilia in officio, sed in missa tantum, ut dictum est num. cit. ad VI.

De feriis adventus et quadragesimæ fit commemoratio in vesperis, laudibus et missa; sed de feriis quatuor temporum

(1) Gavantus s. 3, c. 11, n. 15, et Merati ibidem n. 3.

(2) 27 Mart. 1824, n. 4454-4604, 1.

(3) Rub. tit. XI, n. 10.

septembris, vigiliarum et secunda rogationum in laudibus et missa tantum. De vigiliis nativitatis Domini et pentecostes non fit commemoratio, sed semper officium.

De feriis minoribus per annum nulla fit commemoratio, quando de iis non fit officium, exceptis feriis 3^a et 4^a rogationum, de quibus fit commemoratio, sed in missa tantum. De feria 6^a post octavam ascensionis dicetur proprio loco tom. III, n. 78.

De nona lectione feriæ majoris vid. num. 344.

256. Quando, et ubi dominicæ fit commemoratio?

R. Dominicæ minoris per annum fit commemoratio, dum in ea occurrit festum duplex vel dies octava. Dominicæ majoris 2 cl. fit commemoratio tantum, dum in ea occurrit festum duplex 1 cl. ut dicetur n. 267, re-p. 2; alias semper fit ejus officium. Dominicæ 1 cl. numquam fit commemoratio sed semper officium.

Quandocumque dominicæ fit commemoratio ratione occurrence, etiam in festis 1 cl.; illa semper fit in utrisque vesperis, laudibus et missa cum nona lectione in matutino.

In 1 vesperis cujuscumque dominicæ, nisi vacet, semper ejus fit commemoratio, quocumque festo etiam duplici 1 cl. concurrente. Item in 2 vesperis, ejus quoque semper fit commemoratio, si sit dominica major 1 aut 2 cl.; si autem sit dominica minor per annum, ejus commemoratio fit, dum sequitur duplex minus et majus, non autem dum sequitur duplex 1 aut 2 cl. etiam in casu, dum in dominica occurrit duplex 1, aut 2 cl., de quo fiunt vesperæ (1), ut supra dictum est de simplice n. 254.

Ce dominica anticipata vid. num. 237.

257. Quando et ubi fit commemoratio diei octavæ et infra octavam?

R. Diei octavæ fit commemoratio, quando in ea occurrit alia dies octava dignior, festum duplex 1, aut 2 cl. et dominica 1 aut 2 cl. in utrisque vesperis, laudibus et missa. De loco ejus commemorationis faciendæ, vid. n. 263, et de concurrentia diei octavæ num. 304 306.

(1) S. R. C. 27 Mart. 1824, n. 4454-4604, 1.

Diei infra octavam fit commemoratio in vesperis, laudibus, et missa, quando impeditur die octava alterius octavæ, die infra octavam digniorem, dominica et festo duplici aut semiduplici; excepto duplici 1 aut 2 cl., in quo de die infra octavam non fit commemoratio, nisi: 1° de octava s. Stephani in festo s. Joannis, et de horum octavis in festo ss. Innocentium; 2° nisi sint octavæ nativitatis Domini, epiphaniæ et ss. Corporis Christi, de quibus semper fit commemoratio; et 3° nisi die sequente post festum duplex 2 cl. officium fieri debeat de die infra octavam, quando in 2 vesperis festi 2 cl. (non autem 1 cl.) fit commemoratio diei infra octavam, de qua sequente die fit officium.

258. Not. 1. in officio non bis fieri commemorationem de eodem, neque commemorationem fieri de eo, de quo fit officium, sed in hoc casu commemorationem esse omittendam. Sic occurrente aliquo festo B. M. V. infra ejusdem octavam, commemoratio octavæ prætermittitur (1). Hoc autem locum non habet in officiis quæ censentur diversa, v. g. in officio divisionis Apostolorum, quod alicubi celebratur infra octavam Apostolorum, fit commemoratio octavæ ss. Apostolorum; et in officio s. Angeli custodis commemoratio octavæ s. Michaelis (2). Idem quoque servandum est in concurrentia, ut dicetur num. 307.

Not. 2. juxta Quarti (3) et Suarez (4) Episcopum ex justa causa posse ordinare, ut in recitatione officii etiam in choro una vel altera oratio addatur; Cavalieri (5) tamen hoc non admittit, et certe usus id non habet

(1) S. R. C. 23 Sept. 1684, n. 2920 3069, et 24 Sept. 1685, n. 3250-3399, quoad festum s. nominis B. M. V. in die octava vel infra octavam nativitatis B. M. V.

(2) S. R. C. 1 Junii 1876, n. 5664, dub. II; 15 Julii 1876, n. 5671.

(3) P. 1, tit. 1, d. VIII, in rub. miss.

(4) De relig. t. 2, lib. 4, c. 11, n. 6.

(5) Tom. 2, dec. 346, n. 5 et 6.

DE COMMEMORATIONIBUS IN FESTIS 1 ET 2 CLASSIS,
AC INFERIORIS RITUS.

Rub. 5. *Idem servatur in quibusdam Festis majoribus per annum, scilicet in Nativitate Domini (in cujus Officio nulla fit commemoratio de sancta Anastasia, sed in secunda tantum Missa), in Epiphania, in Pascha Resurrectionis cum tribus proxime antecedentibus, et duobus sequentibus diebus; in Ascensione Domini, in Pentecoste, cum duobus sequentibus diebus, in Festo Corporis Christi, in Festis sancti Joseph, Nativitatis sancti Joannis Baptistæ, sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, Immaculatæ conceptionis, et Assumptionis beatæ Mariæ, in Festo omnium Sanctorum, et in Festo Dedicationis propriæ Ecclesiæ: in quibus Festis fiunt commemorationes eo modo tantum, quo dictum est supra de Festo solemnii alicujus loci.*

6. *In Festis autem secundi ordinis, videlicet, Circumcisionis, Sanctissimi Nominis Jesu, Trinitatis, Purificationis, Annuntiationis, Visitationis et Nativitatis B. Mariæ, in Natalitiis undecim Apostolorum et Evangelistarum, in Festo Patrocinii sancti Joseph, in Festo pretiosissimi Sanguinis D. N. J. C., et Inventionis sanctæ Crucis, in Festo sancti Joachim Patris beatæ Mariæ Virginis, et sanctæ Annæ Matris ejusdem, in Festo sancti Laurentii, et Dedicationis sancti Michaelis Archangeli, in primis Vesperis fit commemoratio Festi duplicis eo die celebrati, nisi aliter in propriis locis notetur: de Dominica vero, de die infra Octavam, et de Festis semiduplicibus non fit commemoratio eo modo, quo nec in Festo solemnii alicujus loci, ut dictum est supra. De simplicibus et Vigiliis in his Festis concurrentibus legitur nona Lectio, et fit commemoratio in Laudibus tantum. In secundis autem Vesperis fit commemoratio de quocumque sequente Festo, etiam simplici, et de die infra Octavam, si de ea fieri debeat Officium die sequenti. De Octavis Nativitatis Domini, Epiphaniæ et Corporis*

Christi, semper fit commemoratio in utrisque Vesperis et Laudibus, quandocumque contigerit infra illas de aliquo alio Festo Officium celebrari juxta Rubricam de octavis num. 3.

259. Quæ commemorationes in festis duplicibus 1 cl. fieri possunt et debent?

R. Fieri potest et debet commemoratio concurrentium dominicæ, diei octavæ, et feriarum adventus et quadragesimæ in utrisque vesperis, laudibus et missa; item feriarum quatuor temporum septembris et secundæ rogationum in laudibus et missa: nihil autem fit de duplici vel semiduplice concurrentibus, nec de vigiliis, excepta vigilia epiphaniæ, nec aliquid fit de simplici et die infra octavam, nisi sint octavæ natiuitatis Domini, epiphaniæ, et Corporis Christi, de quibus, ut etiam de vigilia epiphaniæ, semper et ubique fit commemoratio. Commemoratio dominicæ minoris per annum omittitur in secundis vesperis, si sequatur duplex 1 aut 2 cl. ut dictum est num. 256.

In primis vesperis festi 1 cl. fit commemoratio præcedentis duplicis 1 aut 2 cl., præcedentis dominicæ majoris, et feriarum adventus et quadragesimæ; non autem præcedentium dominicæ minoris, duplicis majoris et minoris, diei octavæ (nisi sint dies octavæ epiphaniæ, paschæ, ascensionis et ss. Corporis Christi juxta rubricas post tabellam concurrentiæ), neque diei infra octavam, nisi sint tres supra exceptæ.

In secundis vesperis fit commemoratio cujuscumque sequentis duplicis, diei octavæ, semiduplicis, et etiam duplicis vel semiduplicis simplicati, si hujusmodi commemoratio facienda sit die sequenti, cujuscumque dominicæ et feriarum adventus et quadragesimæ; non autem sequentis simplicis, neque diei infra octavam præter tres supra exceptas, etiamsi die sequente officium fiat de die infra octavam.

260. Quas commemorationes admittit festum duplex 2 cl. et quasnam non?

R. Admittit easdem commemorationes, ac festum 1 cl. et præterea occurrentis duplicis vel semiduplicis simplici in utrisque vesperis et laudibus cum nona lectione ad matutinum, et in missa etiam solempni, item occurrentis festi simplicis, de quo nona lectio legitur et fit commemoratio, non in 1 vesperis, sed in laudibus et missis privatis, seu non cantatis, nec conventualibus, ut dictum est tom. I, n. 70, annot 1; item occurrentis vigiliæ, de qua nona lectio legitur, et fit commemoratio in laudibus et omnibus missis; non tamen diei infra octavam nisi octavarum nativitatis Domini, et ss. Corporis Christi; item s. Stephani in festo s. Joannis, et harum octavarum in festo ss. Innocentium.

In primis vesperis admittit etiam commemorationem cujuscumque præcedentis duplicis, nisi aliud in propriis locis notetur, ut in festo circumcisionis Domini; non autem præcedentium dominicæ minoris, semiduplicis neque diei infra octavam præter supra exceptas.

In secundis vesperis admittit commemorationem cujuscumque dominicæ, et sequentis festi etiam simplicis; diei autem infra octavam, præter supra exceptas, tantum dum de ea officium die sequente fieri debet, et alias non. Commemoratio simplicis et dominicæ minoris occurrentis omittitur, si duplex 1 aut 2 cl. sequatur, ut dictum est num. 254 et 256.

Not. sub festis 1 et 2 cl. non comprehenduntur dominicas 1 et 2 cl., ut sunt dominicæ adventus et quadragesimæ, item dominica in albis; nisi ritu duplici 1 aut 2 classis celebrentur, ut dominica ss. Trinitatis, quæ ritu dup. 2 cl. celebratur.

261. Quæ commemorationes fieri possunt et debent in festis et officiis inferioris ritus, quam duplicis 1 et 2 cl.?

R. Per se fieri possunt et debent quæcumque commemorationes occurrentes et concurrentes. Dicitur *per se* propter circumstantias occurrentes, quæ quandoque commemorationem impediunt; ut si vigilia et feria major occurrant, de vigilia nihil fit nisi in missa.

Not. in quocumque festo, s. Petri fieri commemorationem s. Pauli ante alias commemorationes etiam festi duplicis aut dominicæ, et vicissim in festis s. Pauli fieri commemoratio-

nem s. Petri, ut in propriis festis notatur: quæ distincta commemoratio ubi festum v. g. s. Petri ad vincula vel conversionis s. Pauli est titulus ecclesiæ, etiam semper per octavam est facienda (1).

DE LOCIS ET MODIS QUIBUS FIT COMMEMORATIO.

Rub. 7. *De Dominicis et Feriis Adventus et Quadragesimæ commemoratio fit in utrisque Vesperis et Laudibus. De feriis Quatuor Temporum, Vigiliarum et secunda Rogationum, quando de illis commemoratio fieri debet, fit in Laudibus tantum. De Festis autem simplicibus (nisi in diebus supradictis occurrant) commemoratio fit in primis Vesperis et Laudibus eo die quo in Calendario assignantur. De aliis vero Dominicis per annum, et Octavis, commemoratio fit in utrisque Vesperis et Laudibus, nisi concurrant cum supra enumeratis Festis. De Festis Duplicibus et Semiduplicibus, quoties, juxta sequentem Rubricam de Translatione Festorum, reduci debent ad modum Simplicis, fit pariter Commemoratio, ad instar diei Octavæ et Dominicæ, in utrisque Vesperis et Laudibus, præterquam in omnibus Duplicibus primæ classis, exceptis eorum secundis Vesperis, si hujusmodi commemoratio facienda sit die sequenti.*

8. *Commemorationes fiunt hoc modo: post orationem diei, in primis Vesperis dicitur Antiphona, quæ posita est ad Magnificat, et in Laudibus quæ posita est ad Benedictus in Communi (si propriam non habuerit) conveniens ejus Officio, cujus fit commemoratio. Post Antiphonam dicitur versus, inde sumendus, unde sumpta est Antiphona, scilicet post Hymnum Vesperarum et Laudum: deinde dicitur Oratio. Si Antiphona et Versus Festi, de quo fit commemoratio, sumenda essent ex eodem Com-*

(1) S. R. C. 2 Sept. 1741, n. 3970-4119, 10.